YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
9 päivänä marraskuuta 1995 *

Asiassa C-466/93,

jonka Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH ym.

vastaan

Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft

ennakkoratkaisun banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osaston ja 21 artiklan 2 kohdan pätevyydestä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. N. Kakouris, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet ja G. Hirsch sekä tuomarit G. F. Mancini, F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari), J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J. L. Murray, P. Jann ja H. Ragnemalm,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH ym., edustajinaan asianajajat E. A. Undritz ja G. Schohe, Hampuri,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat E. Röder ja saman ministeriön Regierungsrat B. Kloke,

— Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisöjen oikeudellisten ja toimielimiä koskevien asioiden koordinoinnista vastaava pääjohtaja A. Navarro González ja valtionasiamies Rosario Silva de Lapuerta valtion keskushallinnon oikeudelliselta osastolta,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja C. de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri N. Eybalin,

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja A. Brautigam ja

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies U. Wölker,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH ynnä muiden, Saksan hallituksen, Espanjan hallituksen, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, edustajanaan

barrister E. Sharpston, ja komission esittämät suulliset huomautukset 28.3.1995 pidetyssä käsittelyssä ja

kuultuaan julkisasiamiehen 5.7.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Verwaltungsgericht Frankfurt am Main on 1.12.1993 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.12.1993, esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti kaksi ennakkoratkaisukysymystä banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1, jäljempänä asetus) IV osaston ja 21 artiklan 2 kohdan pätevyydestä.

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esiin Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH:n ja seitsemäntoista muun Atlanta-konserniin kuuluvan yhtiön (kaikki yhdessä jäljempänä Atlanta ym.) sekä Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaftin (liittovaltion elintarvike- ja metsätalousvirasto, jäljempänä Bundesamt) välisessä riidassa, jossa on kyse tariffikiintiöiden myöntämisestä kolmansien maiden banaanien tuontia varten.

3 Kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan järjestelmää koskevan tämän asetuksen IV osaston 18 artiklassa säädetään, että kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnin tariffikiintiöksi vahvistetaan vuosittain 2 miljoonaa tonnia (nettopaino). Tämän tariffikiintiön rajoissa muiden kuin

perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtuu tullitta ja kolmansien maiden banaanien tuonnista peritään maksua, joka on 100 ecua tonnilta. Tämän kiintiön ulkopuolisesta tuonnista peritään maksu, joka muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnista on 750 ecua tonnilta ja kolmansien maiden banaanien tuonnista 850 ecua tonnilta.

4 Asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa jaetaan tariffikiintiö seuraavasti: 66,5 % sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja, 30 % sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja, sekä 3,5 % sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja.

5 Asetuksen 21 artiklan 2 kohdassa kumotaan vuosittainen banaanien tullitta tapahtuvaa tuontia koskeva kiintiö, josta oli Saksan liittotasavallan hyväksi sovittu pöytäkirjassa, joka on liitetty perustamissopimuksen 136 artiklassa tarkoitettuun sopimukseen merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista yhteisöön.

6 Yhteisön säännösten mukaisesti Atlanta ym., jotka olivat perinteisiä kolmansien maiden banaanien tuojia, saivat Bundesamtilta väliaikaiset tuontikiintiöt kolmansien maiden banaaneja varten ajalle 1.7.—30.9.1993.

7 Atlanta ym. katsoivat, että asetus rajoitti niiden mahdollisuuksia tuoda banaaneja, minkä vuoksi ne valittivat Bundesamtiin.

8 Saatuaan käsiteltäväkseen näiden valitusten hylkäämisestä nostetun kanteen Verwaltungsgericht am Main päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Ovatko banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL 1993 L 47, s. 1) IV osaston säännökset, erityisesti 17, 18 ja 19 artikla, 20 artiklan toinen kohta ja 21 artiklan 2 kohta pätemättömiä, koska asetusta hyväksyttäessä on rikottu olennaisia menettelymääräyksiä sillä perusteella, että

a) neuvosto on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdan kolmatta alakohtaa ja 149 artiklan ensimmäistä kohtaa hyväksyessään asetuksesta (ETY) N:o 404/93 version, joka poikkeaa merkittävästi komission ehdotuksesta (EYVL C 232, 10.9.1992, s. 3) tai jossa viitataan komission ehdotuksen muutokseen, jota ei ole hyväksytty komission työjärjestyksen mukaisesti;

b) neuvosto on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdan kolmatta alakohtaa hyväksymällä asetuksesta (ETY) N:o 404/93 version, joka poikkeaa olennaisesti komission alkuperäisestä ehdotuksesta, kuulematta uudelleen Euroopan parlamenttia;

c) neuvosto on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa, koska se ei ole ilmoittanut oikeudellisesti pätevää perustetta tuoreiden banaaneiden tuontitullin korottamiselle, sillä se ei ole perustellut tuontitullin korottamista eikä tariffikiintiön jakamista eikä siis ole ottanut huomioon komission ehdotusta?

2. Mikäli yhteisöjen tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen, että asetuksen (ETY) N:o 404/93 antamisessa ei ole rikottu menettelymääräyksiä ja että se on siis pätevä, yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään vastausta vielä seuraaviin kysymyksiin:

a) Voitiinko tariffikiintiö, joka mainitaan perustamissopimuksen 136 artiklan mukaisesti merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista yhteisöön tehdyn soveltamissopimuksen liitteenä olevassa banaanien tuonnin tariffikiintiötä koskevassa pöytäkirjassa, kumota vain ETY:n perustamissopimuksen 236 artiklassa mainituin edellytyksin, ja onko asetuksen (ETY) N:o 404/93 21 artiklan 2 kohta tästä syystä pätemätön?

b) Ovatko ETY:n perustamissopimuksen 42, 43 ja 39 artikla riittävä oikeudellinen perusta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 IV osaston säännöksille?

c) Ovatko neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 IV osaston ja erityisesti sen 17, 18 ja 19 artikla sekä 20 artiklan toinen kohta pätemättömiä, koska ne

aa) ovat vapaan kilpailun periaatteen vastaisia (ETY:n perustamissopimuksen 38 artiklan 2 kohta, 3 artiklan f kohta sekä 85 artikla ja 86 artikla);

bb) ovat syrjintäkiellon vastaisia (ETY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toinen alakohta);

cc) loukkaavat kantajien perustuslailla suojattua omistusoikeutta;

dd) ovat yhteisön oikeudessa tunnustetun luottamuksensuojan periaatteen vastaisia;

ee) ovat yhteisön oikeudessa tunnustetun suhteellisuusperiaatteen vastaisia?"

9 Ennen vastaamista näihin kysymyksiin on todettava, että Saksan liittotasavalta oli nostanut asetusta vastaan kumoamiskanteen, jossa se esitti useita kumoamisperusteita, jotka kattavat suurimmalta osin ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen asetuksen pätevyydestä esittämät kysymykset.

10 Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi tämän kanteen perusteettomana tuomiollaan 5.10.1994 (asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, Kok. 1994, s. I-4973).

11 Ennakkoratkaisupyyntö ja yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset eivät ole tuoneet esiin uusia seikkoja, joiden perusteella yhteisöjen tuomioistuimen olisi muutettava edellä mainitun tuomion lopputulosta. Erityisesti on mainittava, että vaikka pääasian kantajat ovat tuoneet esiin tiettyjä asetuksen soveltamisvaikeuksia ja niiden toiminnalle tästä aiheutuvia seurauksia, tällaiset seikat eivät voi vaikuttaa asetuksen pätevyyteen, mikä on ainoa asia, josta kansallinen tuomioistuin on esittänyt kysymyksiä.

12 Ensimmäisen kysymyksen c kohdan sen osan osalta, joka koskee sitä, että perustamissopimuksen 190 artiklaa on rikottu, koska neuvosto ei ole riittävästi perustellut tuontitullin korottamista ja tariffikiintiön jakamista, on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole käsitellyt tätä kysymystä edellä mainitussa asiassa Saksa vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa, joten se on tutkittava tässä yhteydessä.

13 Aluksi on korostettava, että asetuksella on otettu käyttöön yhteinen tuontijärjestelmä, joka korvasi kansalliset järjestelmät ja erityisesti erityisjärjestelmän, jonka nojalla Saksan liittotasavalta sai tuoda tullitta vuosittaisen kiintiön kolmansien maiden banaaneja.

14 Tämä yhteinen järjestelmä perustuu tariffikiintiöön, johon sovelletaan 100 ecun suuruista tullia tonnilta; tämä tulli on laskettu 20 %:n suuruisen tullin perusteella, johon yhteisö oli sitoutunut GATTissa ja jota sovellettiin Benelux-maissa, Tanskassa ja Irlannissa.

15 Kyse ei siis ollut tuontitullin korottamisesta koko yhteisön markkinoilla vaan ennen kaikkea Saksan markkinoilla, joiden hyväksi ei enää ollut poikkeusjärjestelmää.

16 Siltä osin kuin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin arvostelee sitä, ettei säädetyn tuontitullin suuruutta ole perusteltu, on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 190 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseessä olevan säädöksen tai hallintotoimen luonteen mukaan. Tämän velvollisuuden mukaan säädöksen antajana tai hallintotoimen tekijänä olevan toimielimen on perusteltava se selkeästi ja yksiselitteisesti, jotta ne, joita se koskee, saavat tietää toimenpiteen perusteet ja jotta yhteisöjen tuomioistuin voi harjoittaa valvontaansa. Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee myös, ettei voida vaatia, että tietyn säädöksen tai hallintotoimen perusteluissa eritellään asiaan vaikuttavat tosiasiat ja oikeudelliset seikat, koska arvioitaessa sitä, vastaavatko säädöksen tai hallintotoimen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia, on otettava huomioon sanamuodon lisäksi asiayhteys ja kaikki kyseistä asiaa koskevat oikeussäännöt. Jos riidanalaisesta säädöksestä tai hallintotoimesta käy ilmi toimielimen tavoittelema olennainen tavoite, on tarpeetonta vaatia kaikkien sen käyttämien eri menettelytapojen perustelemista erikseen

(ks. erityisesti asia 250/84, Eridania zuccherifici nazionali ym., tuomio 22.1.1986, Kok. 1986, s. 117, 37 ja 38 kohta sekä viimeksi asia C-478/93, Alankomaat v. komissio, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3081, 48 ja 49 kohta).

17 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tarkoittaman asetuksen osalta yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että asetuksen yhdennessätoista perustelukappaleessa todetaan selvästi, että tariffikiintiön ulkopuolisesta tuonnista on perittävä riittävän korkea tulli, jotta mahdollistettaisiin hyväksytyin edellytyksin yhteisön tuotannon sekä perinteisten AKT-banaanien myynti. Asetuksen kolmannessatoista ja neljännessätoista perustelukappaleessa todetaan yksiselitteisesti ne perustelut, jotka ovat ohjanneet neuvostoa sen määrittäessä tariffikiintiön jakamisen perusteita.

18 Tämän vuoksi pätemättömyysväite, joka perustuu siihen, että perustamissopimuksen 190 artiklaa on rikottu perustelujen riittämättömyyden vuoksi, on samaten hylättävä.

19 Kansallinen tuomioistuin ei ole esittänyt pätemättömyysperusteita, joiden perusteella kyseisen asetuksen pätevyydestä tehtyä päätöstä olisi muutettava. Tästä syystä ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle on vastattava, että asetuksen IV osaston ja 21 artiklan 2 kohdan tutkiminen kansallisen tuomioistuimen päätöksessä esitettyjen perustelujen kannalta ei ole tuonut esiin seikkoja, jotka voivat vaikuttaa näiden säännösten pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan hallitukselle, Espanjan hallitukselle, Ranskan hallitukselle ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Verwaltungsgericht Frankfurt am Mainin 1.12.1993 tekemällä päätöksellä sille esittämät kysymykset seuraavasti:

Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 IV osaston ja 21 artiklan 2 kohdan tutkiminen kansallisen tuomioistuimen päätöksessä esitettyjen perustelujen kannalta ei ole tuonut esiin seikkoja, jotka voivat vaikuttaa näiden säännösten pätevyyteen.

Rodríguez Iglesias Kakouris Edward Puissochet

Hirsch Mancini Schockweiler Moitinho de Almeida

Kapteyn Gulmann Murray Jann Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä marraskuuta 1995.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti